

- залучення вчителів фізичної культури до спільної з учнями розробки комплексів ранкової гігієнічної гімнастики, планів самостійних занять фізичними вправами;
- озброєння учнів теоретичними знаннями з питань фізичного виховання на уроках фізичної культури;
- ознайомлення учнів з подіями у світі спорту, досягненнями українських спортсменів;
- систематичне проведення у школі змагань між класами;
- створення безкоштовних секцій з видів спорту на базі школи;
- пропаганда серед учнів здорового способу життя.

Отже, в процесі формування у дітей шкільного віку мотивів, інтересів та потреб до занять фізичними вправами повинні брати участь сім'я, друзі, навчальні заклади, засоби масової інформації. Всі вони в тій чи іншій мірі спонукають учнів до занять фізичними вправами. Вплив кожної інституції є необхідним, і лише комплекс цих дій приведе до позитивного результату.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ведмеденко Б.Ф. Психолого-педагогічна технологія формування почуття інтересу в молоді до занять спортом і фізичною культурою / Б.Ф.Ведмеденко // Буковинський фізкультурно-спортивний рух на порозі ХХІ століття : зб. наук.-практ. конф. – Чернівці, 1998. – С. 7-11.
2. Ведмеденко Б.Ф. Психолого-педагогічні особливості розвитку в учнівської молоді інтересу до занять спортом в пубертатному періоді / Б.Ф.Ведмеденко, В.О. Марчук // Буковинський фізкультурно-спортивний рух на порозі ХХІ століття : зб. наук.-практ. конф. – Чернівці, 1998. – С. 58-59.
3. Гусев В. Основи формування інтересу до уроків фізичної культури / Гусев В. // Завуч. – 2002. - №15 (129). – С.13-14.
4. Завадович Н.Р. Виховання інтересу до уроків фізичного виховання / Н.Р. Завадович, Е.Г. Сахарук, С.Б. Мудрик // Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури та спорту в Україні: мат. І республ. конф. – Луцьк: Настир'я, 1994. – С.8-10.
5. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій / Занюк С.С. - Луцьк: ВДУ, 1997. – 180 с.
6. Лоза Т.О. Виховання у школярів потреби в щоденних заняттях фізичними вправами / Лоза Т.О., Белоусова С.В. // Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні: Матеріали ІІ Всеукр. наук.-практич. конф. – Київ-Луцьк: Вежа, 1996. – С.439-442.

І.Р. СВИСТЕЛЬНИК СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ З ТЕМАТИКИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У ВНЗ ФІЗКУЛЬТУРНОГО ПРОФІЛЮ

У статті розглянуто систему інформаційного забезпечення здорового способу життя. Показано, що інформувати наукову спільноту за тематикою

здорового способу життя можна завдяки науково-допоміжній бібліографії – науково-тематичним бібліографічним виданням. Таким виданням став анотований (трьома мовами) бібліографічний покажчик „Здоровий спосіб життя”, укладений у Львівському державному університеті фізичної культури. Його мета – покращити інформаційне забезпечення на пряму підготовки „Здоров’я людини”, надати можливість швидкого отримання потрібної інформації студентам, магістрантам та професорсько-викладацькому складу.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, здоровий спосіб життя, вищі навчальні заклади фізкультурного профілю, науково-тематичні видання.

В статье рассмотрена система информационного обеспечения здорового образа жизни. Показано, что информировать научное сообщество по тематике здорового образа жизни можно с помощью научно-вспомогательной библиографии – научно-тематических библиографических изданий. Таким изданием стал аннотированный библиографический указатель „Здоровый образ жизни”, составленный во Львовском университете физической культуры с целью улучшения информационного обеспечения – предоставления возможности быстрого получения нужной информации студентам, магистрантам и профессорско-преподавательскому составу университета.

Ключевые слова: информационное обеспечение, здоровый образ жизни, высшие учебные заведения физкультурного профиля, научно-тематические издания.

The system of the informative providing of healthy way of life is considered in the article. It is shown that informing a scientific association after the subject of healthy way of life is possible due to scientifically-auxiliary bibliography – scientifically-thematic bibliographic editions. By such edition a bibliographic pointer became annotated (by three languages) „Healthy way of life”, prisoner with the purpose of improvement of the informative providing and rapid receipt of necessary information.

Key words: informative providing, healthy way of life, higher educational establishments of athletic type, scientifically-thematic editions.

Постановка проблеми. Оперативний доступ до інформаційних ресурсів та інтенсивний обмін інформацією між вченими забезпечується розвитком науково-інформаційної діяльності як складової науково-дослідної роботи у ВНЗ фізкультурного профілю. Тут сформована цілісна система наукових інформаційних джерел та інформаційна модель наукових комунікацій у вигляді карткових та електронних ресурсів, здійснюється інформаційно-аналітичне опрацювання інформації, провадиться її структурування відповідно до класифікації, систематизації, надається доступ до наявних інформаційних джерел. Розвиток систематизації інформації нерозривно пов'язаний із розвитком об'єктів цієї систематизації. З одного боку, систематизація стає суб'єктом того масиву інформації, впорядкувати який вона покликана, з іншого – розуміння потреби в

систематизації формується внаслідок потреби в ній, яка, в свою чергу, продиктована наявністю того, що власне потрібно систематизувати. Останніми роками спостерігається зміна характеру інформаційного забезпечення. Інформаційні запити стають дедалі складнішими, а користувачі все частіше прагнуть отримати власне інформацію, а не лише посилання на її джерело. Самостійні розшуки поступають місцем цілеспрямованому зверненню користувача до інформаційних посередників на пошук професійно опрацьованої, адаптованої до його конкретних потреб, представленої у зручній для нього формі інформації. У процесі пошуку та аналітико-синтетичного опрацювання інформації дедалі частіше доводиться застосовувати індивідуальний підхід, в кожному окремому випадку створювати персональний алгоритм залежно від особливостей і складності інформаційного запиту.

Одним із стратегічних напрямків реформування вищої освіти є збільшення обсягу самостійної роботи студентів у бібліотеці ВНЗ. Самостійна робота виступає способом виховання у набутті знань, вона є основною складовою навчально-виховного процесу, творчого розвитку та чинником підготовки висококваліфікованих кадрів. Її значення особливо зростає в умовах підвищення вимог до якості навчання, інтенсифікації та індивідуалізації навчального процесу. У цих умовах бібліотеки ВНЗ відіграють визначальну роль в інформаційному забезпеченні самостійної роботи студентів.

Здоров'я є найвищою соціальною цінністю, і реалізація творчого потенціалу, біологічних і соціальних функцій людини, можливі лише за умови її повного здоров'я. Проблеми збереження та зміцнення здоров'я, в першу чергу найдіяльнішої молодшої частини населення України, завжди були і залишаються в центрі уваги науки і практики фізичної культури і спорту. Процес навчання у вищому навчальному закладі вимагає від молодих людей високої напруги розумової та фізичної праці. У зв'язку з цим важливим завданням сучасної науки стає пошук нових форм і технологій зміцнення і підтримки здоров'я студентів у процесі навчання у ВНЗ та відповідне інформаційне забезпечення здорового способу життя.

Аналіз останніх літературних джерел. Інформаційне забезпечення фахівців галузі фізичної культури і спорту сьогодні супроводжується деякими труднощами. У теперішніх умовах недостатнього фінансування та високої вартості книг і періодичних видань комплектувати, організувати, зберігати та надавати у користування інформаційні ресурси, а також забезпечувати пошук потрібної інформації є досить непросто [1]. Водночас від систематичного та вичерпного поповнення інформаційними ресурсами залежать швидкість розповсюдження актуальних знань і досвіду, продукування інновацій та загалом темпи науково-дослідних робіт [2]. Інформаційна складова спортивної галузі України значно відстає від загальносвітового та європейського інформаційного простору, який є добре розгалуженим та розвиненим [3]. У сучасній Україні актуальним є зміцнення здоров'я усіх груп населення, впровадження здорового способу життя, гармонійне фізичне виховання. Підґрунтям для розв'язання цих проблем є широкомасштабні наукові дослідження різних аспектів фізичної культури [4].

В умовах українського національного відродження, переходу до ринкового суспільства фактично відбувається процес формування нової методології фізкультурно-спортивної політики в галузі освіти і підготовки фахівців фізичної культури та спорту. Фізична культура і спорт, виступаючи вагомою складовою загальної культури суспільства, виконує ряд важливих завдань, що полягають у постійному підвищенні рівня здоров'я та профілактики найбільш поширених захворювань, і тим сприяють росту працездатності населення, продовженню тривалості життя та творчої активності громадян, організації повноцінного дозвілля, що лежать в основі загального поступу суспільства [5].

Мета дослідження — представити науково-тематичні видання, які сприяють удосконаленню системи інформаційного забезпечення вищої фізкультурної освіти та забезпечують швидке отримання інформації без відвідування бібліотек.

Матеріали дослідження. У сучасних умовах здійснення інноваційного розвитку України, коли зростає науковий потенціал, поширюються наукові дослідження, підвищуються вимоги до якості підготовки фахівців галузі фізичної культури та спорту, значно підвищується роль наукової галузевої інформації. Зростає значущість оптимізації інформаційного забезпечення спортивної науки, а кількість наукових публікацій, поява нових інформаційних джерел, поширення наукових комунікацій потребують координації зусиль фахівців інформаційної сфери діяльності та формування системи управління науковими інформаційними ресурсами. Сучасна інформаційна діяльність пов'язана у першу чергу з розвитком і поширенням інформаційних ресурсів, а розвиток науково-технічного рівня характеризується високими вимогами до повноти, якості, оперативності отримання необхідної інформації, що в свою чергу зумовлює появу нових підходів до аналітичного опрацювання інформаційних масивів, а також розширення форм подання наукової інформації. З'являються широкі можливості для удосконалення інформаційного забезпечення наукових досліджень.

За останні роки значно змінилися не тільки інформаційні функції, а й загалом система наукового галузевого інформування. Виходячи із сучасних вимог, ВНЗ фізкультурного профілю мають активно формувати інформаційні ресурси, які сприятимуть значно швидшому знаходженню інформації.

Навчально-виховний процес та науково-дослідна діяльність у сучасних умовах модернізації вищої фізкультурної освіти вимагає удосконалення роботи з інформацією. У зв'язку з переходом на європейські стандарти вищої освіти інформаційне забезпечення набуває першорядного значення в організації навчальної діяльності студентів. Ступінь забезпечення інформацією вчених також є вагомим чинником розвитку освіти, науки і практики галузі. Тому ВНЗ фізкультурного профілю прагнуть організувати власну інформаційну діяльність відповідно до нових вимог, зосереджуючи її на двох основних напрямках: формуванні потоку інформаційних джерел та забезпеченні належного інформаційного супроводу навчального процесу і науково-дослідної роботи, які передбачають надання доступу до певним чином підготовленої інформації.

Інформаційне забезпечення здорового способу життя – важливий напрям інформаційної діяльності у ВНЗ фізкультурного профілю. Тут здійснюється

підготовка відповідного рівня фахівців, які власним прикладом (заняттями фізичною культурою та спортом) формують основні його складові: мотивацію на здоровий спосіб життя, рівень культури здоров'я, рухову активність у режимі праці і відпочинку, раціональне харчування, відмову від шкідливих звичок, власну гігієну, загартовування тощо.

Здоров'я людини залежить від багатьох чинників, зокрема соціальних і біологічних і фізична культура у ньому відіграє важливу роль. Не випадково останнім часом усе більше фахівців фізичної культури замислюються над тим, як посилити оздоровчу спрямованість уроку фізичного виховання, допомогти школяреві пізнати самого себе, свої можливості і резерви організму, навчитися жити без ліків; як допомогти студентові позбутися шкідливих звичок тощо.

Навчання у ВНЗ фізкультурного профілю має свою специфіку: виховання та професійна підготовка фахівців невіддільні від занять спортом (спортивна підготовка є складовою частиною навчально-тренувального процесу); взаємопов'язаними є спортивна майстерність та професійна підготовка майбутніх педагогів-тренерів. Навчальний процес здійснюється у формі навчальних занять, індивідуальних завдань, практичної підготовки та самостійної роботи. Самостійна робота є основним засобом засвоєння навчального матеріалу і ґрунтується на науково-методичному забезпеченні, основу якого складає інформаційна складова – засоби самоосвіти (інформаційні ресурси навчального призначення: підручники та навчальні посібники, методичні рекомендації; наукові інформаційні ресурси і інформаційні ресурси, призначені для інформаційного супроводу тренувальної діяльності – спортивні).

Упорядкування і систематизацію інформації здійснюють інформаційні посередники – бібліотеки з огляду на інформаційні потреби студентів та науковців з проблематики здорового способу життя. Для цього у каталогах бібліотеки, зокрема бібліотеки Національного університету фізичного виховання і спорту України, створена тематична картотека „Здоровий спосіб життя”, а у Львівському державному університеті фізичної культури (ЛДУФК) здоровий спосіб життя виокремлений у тематичну рубрику предметного каталогу з фізичного виховання і спорту.

Для пришвидшення надходження інформації до студентів та науковців вищого навчального закладу щодо наявних сучасних інформаційних джерел бібліотека ЛДУФК вдалася до аналітико-синтетичного опрацювання інформації, яке найповніше розкривається у систематизованому вигляді – науково-тематичних бібліографічних покажчиках. Саме такі видання покликані з максимальною повнотою на підставі вивчення та узагальнення первинних джерел інформувати фахівців галузі про нову літературу, статті відповідної тематики. Вони розкривають склад галузевого документального потоку і завдяки цілеспрямованому накопиченню інформації є важливим для фахівців засобом орієнтування в основних напрямках останніх наукових досліджень галузі. Щоби скоротити час, який студенти витрачають на пошук інформації щодо здорового способу життя, 2011 року у ЛДУФК було укладено анотований (трьома мовами) бібліографічний покажчик друкованих видань „Здоровий спосіб життя”. Його мета

– допомогти студентам, магістрантам, викладачам університету орієнтуватися у великих обсягах інформації, економити час на пошук інформаційних джерел, задовольняти нагальні потреби в документальних джерелах без відвідування бібліотеки (рис.1).

Рис. 1. Анотований бібліографічний показник „Здоровий спосіб життя”

Показчик сформований за алфавітним принципом подання інформаційного матеріалу (прізвище автора(-ів), назва статті, книги, брошури, автореферату); кожне інформаційне джерело анотоване трьома мовами (українською, російською та англійською).

Загалом, це перше довідкове видання призначене як для студентів, аспірантів та викладачів ВНЗ фізкультурного профілю, так і для колег з інших наукових осередків, які цікавляться розвитком наукових досліджень щодо здорового способу життя.

На жаль, більшість науковців нехтують науково-тематичними бібліографічними виданнями, оскільки мало знають про їхні переваги. Такі видання містять упорядковану сукупність бібліографічних описів, які сповіщають

фахівців про те, що і де опубліковано з тієї чи іншої проблеми або теми, і виконують дві функції: з одного боку повідомляють про появу нової наукової інформації (сигнальна функція), з іншого – надають необхідні відомості про те, де шукати цю інформацію (адресна функція). Водночас у покажчиках на основі первинної інформації, що міститься в інформаційних джерелах, створюється вторинна інформація, яка відображає як зміст, так і форму інформаційного джерела. Такі видання дозволяють з максимальною повнотою та оперативністю відображати сучасні наукові дослідження.

Висновки. Культура здорового способу життя людини як складова загальної людської культури – це одна з основних форм освоєння людиною зовнішньої і внутрішньої природи, спосіб створення гармонії свого існування в широкому сенсі. Важливою складовою навчально-освітнього процесу є інформаційна діяльність, яка спрямована на пошук, систематизацію, аналітичне опрацювання, розповсюдження наукової галузевої інформації, зокрема й інформації щодо здорового способу життя. Першочерговим завданням інформаційної діяльності є система інформаційного забезпечення, що гарантує отримання повної, актуальної, своєчасної інформації, на основі якої можна формулювати та обґрунтовувати наукові дослідження з зазначеної проблематики. Інформаційне забезпечення є способом надання інформації у відповідь на інформаційний запит студента, магістранта, аспіранта, викладача у вигляді інформаційного продукту зручної для користувача форми. Такою формою є бібліографічні видання, які створюють інформаційні посередники – бібліотеки і які покликані допомагати науковцям орієнтуватися у великих потоках інформації, сприяти упорядкуванню і систематизації масиву фахової інформації з певної тематики, забезпечують швидке отримання інформації без відвідування бібліотек, звільняють дослідника від необхідності витратити час на огляд спеціальної літератури; максимально скорочують час між моментом, коли виникла необхідність у бібліографічній довідці та моментом її отримання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Свістельник І. Р. Веб-сайт ВНЗ фізкультурного профілю як інструмент інформаційного забезпечення фахівців галузі фізичної культури і спорту / Свістельник І. Р. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 4. – С. 125–127.
2. Єрмаков С. С. Фахові видання як складова євроінтеграційного процесу спортивної науки / С. С. Єрмаков // Актуальні проблеми фізичного виховання і спорту : матеріали наук. конф. – Х., 2005. – С. 70.
3. Там само. – С. 71.
4. Вацеба О. Проблематика здорового способу життя в наукових дослідженнях галузі фізичної культури та спорту (на прикладі діяльності аспірантури ЛДІФК) / Оксана Вацеба // Роль фізичної культури в здоровому способі життя : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. – Л., 1997. – С. 11.

5. Медвідь Ф. М. Підготовка кадрів для фізичної культури: валеологічний аспект / Медвідь Ф. М. // Роль фізичної культури в здоровому способі життя : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. – Л., 1997. – С. 48–49.

Л.Т.ШЕВЧУК

РОЛЬ РЕЛІГІЇ У ЗМІЦНЕННІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Аналізуються динаміка захворюваності населення на тлі розвитку релігійної сфери. Окреслюється специфіка впливу релігії на здоров'я населення. Розкривається роль молитви у зміцненні індивідуального та суспільного здоров'я.

Ключові слова: релігійна сфера, молитва, здоровий спосіб життя, індивідуальне та суспільне здоров'я.

Анализируются динамика заболеваемости населения на фоне развития религиозной сферы. Очерчивается специфика влияния религии на здоровье населения. Раскрывается роль молитвы в укреплении индивидуального и общественного здоровья.

Ключевые слова: религиозная сфера, молитва, здоровый образ жизни, индивидуальное и общественное здоровье.

Analysed dynamics of morbidity of population on a background development of religious sphere. The specific of influence of religion is outlined on a health population. The role of prayer opens up in strengthening of individual and public health.

Key words: religious sphere, prayer healthy way of life, individual and public health.

Роль релігії у зміцненні здоров'я та формуванні здорового способу життя важко переоцінити. Впливаючи на суспільне здоров'я і на формування здорового способу життя релігія виступає їх детермінантом завдяки своїй феноменальності. Ось чому так важливо вивчати особливості впливу релігії на здоров'я населення: знаючи їх можна ефективно боротися з хворобами.

Зазначимо, що в розвинених країнах світу особливості впливу релігії на здоров'я населення активно вивчаються. Такі дослідження активізувалися в результаті припущень деяких вчених про те, що релігія впливає не тільки на фізичне здоров'я, але й на духовне та психічне. Зокрема, у зв'язку із сказаним варто згадати дослідження старшого дослідника із соціології університету Пенсільванії Крістофера Шейтла, який провів соціологічне опитування з метою виявлення впливу релігії на здоров'я населення. Результати цього дослідження опубліковані в «Журналі здоров'я і соціальної поведінки». Ці результати засвідчують, що 40% опитаних, які сповідують релігію із строгими соціальними, моральними і фізичними нормами, мають чудове здоров'я [4].